

طراحی «الگوی پلیس بصیر» در جمهوری اسلامی ایران

رمضان شعبانی سارویی^۱

چکیده

زمینه و هدف: در نظام‌های سیاسی به‌ویژه نیروهای مسلح، «قدرت نرم» در بین مؤلفه‌های قدرت، از اهمیت بسیاری برخوردار است و عاملی اساسی برای تعالی معنوی و پایداری در اجرای مأموریت‌ها به‌شمار می‌آید. در جمهوری اسلامی ایران آنچه پلیس اسلامی را در اجرای مأموریت‌ها پیروز می‌کند و موجب استحکام نظم و امنیت در جامعه می‌گردد «بصیرت» است. پلیس بصیر، پلیس مجاهد، انقلابی و ولایی است که با روشن‌بینی در عرصه عقیدتی، سیاسی و فرهنگی، در مسیر حق و ادای وظیفه در عرصه‌های فردی و اجتماعی گام برمی‌دارد. براین اساس، تحقیق حاضر پس از بازخوانی مفهوم بصیرت، به دنبال طراحی و ارائه الگوی پلیس بصیر در جمهوری اسلامی ایران است.

روش تحقیق: این پژوهش از نوع اکتشافی و به روش توصیفی-تحلیلی انجام گرفته و روش گردآوری اطلاعات آن کتابخانه‌ای است.

یافته‌ها: طراحی الگوی پلیس بصیر در سه بُعد عقیدتی، سیاسی و فرهنگی-اجتماعی سامان یافته است و برای هر یک از ابعاد الگو، سه مؤلفه و ۳۶ شاخص ارائه شده است.

نتیجه‌گیری: در پایان نوشتار به آثار و کارکردهای بصیرت در ارتقای توان سیاسی-فرهنگی کارکنان ناجا اشاره شده و همچنین مهم‌ترین شیوه‌ها و راهکارهای دستیابی به «پلیس بصیر» بیان شده است.

واژه‌های کلیدی

الگو، بصیرت، پلیس بصیر، عقیدتی، سیاسی، فرهنگی-اجتماعی.

۱. استادیار دانشگاه علوم انتظامی امین، دکترای مهندسی سیستم‌های فرهنگی. ramazan.shabanni@gmail.com

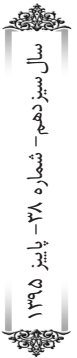
۱- مقدمه

اهمیت و ضرورت «پلیس» در جامعه به اهمیت و ضرورت وجود «امنیت» در زندگی اجتماعی برمی گردد. از آنجاکه امنیت نعمتی بی بدیل است و در همه ابعاد فردی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی، اقتصادی، قضایی و... از نیازهای اصلی فرد و جامعه محسوب می شود و ایجاد و گسترش آن نیز وظیفه حکومت‌ها، دولت‌ها و آحاد ملت است، هیچ مکتب یا نظام حقوقی نمی تواند نسبت به آن بی تفاوت باشد زیرا امنیت عاملی ضروری برای رشد و توسعه فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، علمی و اقتصادی است. در کشور ما سازمان پلیس مظهر تدبیر، مدیریت، اقتدار و عتوفت نظام است. پلیس اسلامی، از آشکارترین جلوه‌های اقتدار، رأفت و محبت نظام و عاملی برای عملی شدن بسیاری از ارزش‌ها و فضایل اخلاقی است (یوسفیان و کرد فیروزجایی، ۱۳۹۳: ۱۴-۳۳).

در میان مؤلفه‌های قدرت، اهمیت و نقش نیروی انسانی - به دلیل ویژگی‌های خاص آن - بیش از سایر مؤلفه‌ها است. در مؤلفه نیروی انسانی نیز، نقش عنصر بصیرت، در ایجاد و ارتقای روحیه و ماندگاری و پایداری در اجرای مأموریت‌ها، بسیار قدرتمند است. «ایمان و انگیزه و روحیه در کنار آموزش، سازماندهی، ترتیب، نظم و امکانات، دو بال اساسی برای یک نیروی مسلح است» (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۳/۱۲/۱۹). نقش بصیرت در نیروی انتظامی با توجه به جایگاه و نقش آن در برقراری نظم و امنیت و نیز تحقق سازمان انقلابی و کارکردهای آن در کشور، نقشی تعیین‌کننده و بی‌بدیل است.

نیروهای مسلح در جمهوری اسلامی یکی از ارکان مهم تولید قدرت هستند. از سوی دیگر توان فرهنگی در نیروهای مسلح یکی از ارکان مهم در ارتقای توان رزم نیروهای مسلح است. در مناسبات جمهوری اسلامی، «پلیس» به اعتبار جایگاه اجتماعی خاص خود، مهم‌ترین رکن اجتماعی نیروهای مسلح نظام اسلامی به‌شمار می‌آید. یکی از عناصری که پلیس مسلمان را در اجرای مأموریت‌هایش کارآمد و اثربخش می‌نماید، عنصر بصیرت است. «بصیرت چیز خیلی مهمی است» (همو، ۱۳۷۰/۱/۲۶).

عنصر بصیرت در طول تاریخ اسلام از جمله در وقایعی مانند جنگ صفین، واقعه عاشورا، فتنه ۸۸ و امثال آن نقشی تعیین‌کننده در ناکامی‌ها و پیروزی‌ها در تحولات سیاسی - اجتماعی جامعه

خصوصاً در بزنگاه‌ها و پیچ‌های تاریخی، برای آحاد جامعه و به‌ویژه امروزه برای نیروهای مسلح و خاصه برای کارکنان ناجا داشته است. «هرجایی که ما توانستیم درست بفهمیم، درست تشخیص بدهیم - یعنی همان بصیرت - و به دنبال آن احساس تکلیف کردیم، احساس تعهد و مسئولیت کردیم و وارد میدان شدیم، غلبه با ما بوده است... وقتی با ایمان و بصیرت وارد میدان مواجهه شدید، غلبه با شماست، شما برنده هستید» (همو، ۱۳۸۹/۱۰/۱۹).

می‌توان دلایل متعددی را ارائه نمود که در شرایط پیچیده و مبهم امروزی، ادای تکلیف فردی و سازمانی بر پایه آگاهی و بینش سطحی و شیوه‌های سابق، امکان‌پذیر نیست. اقتضائات و نیازهای انقلاب و نظام اسلامی، فشارهای فزاینده ناشی از تلاطم‌های محیطی، جهانی‌شدن، فشردگی رقابت، تنوع و گستردگی تهدیدات و یا وجود فرصت‌های نوظهور و فناوری‌های نو... از شرایطی هستند که ایجاب می‌نمایند سازمان‌ها در روندی مستمر و پرشتاب، شیوه‌های ناکارآمد خود را کنار گذارند و از تمامی سازوکارهای ممکن در جهت پایه‌ریزی و استقرار شیوه‌های مؤثر و بالنده، سود جویند. در این میان، پیداست که سازوکارهای سابق امکان دارد سازمان نیروی انتظامی را نیز با خلأها و کاستی‌ها و حتی بی‌نظمی‌هایی مواجهه نماید.

پاسداری از انقلاب اسلامی و دستاوردهای آن، جزو وظایف و مأموریت قانونی ناجا و از جمله انتظارات و مطالبات رهبر معظم انقلاب اسلامی از نیروی انتظامی است. پیوند سازمان‌های انقلابی با ولایت، پیوندی وثیق است و از سازمان‌های انقلابی مانند ناجا انتظار می‌رود که بیانات و مطالبات فرمانده معظم کل قوا را در مورد «پلیس بصیر» فرهنگ‌سازی نموده و زمینه‌های عملیاتی شدن آن را فراهم سازند. براین اساس، مسئله اصلی این نوشتار آن است که با توجه به نقش و کارکردهای انقلابی نیروی انتظامی، چگونه می‌توان در مسیر برآورده‌سازی انتظارات و مطالبات فرمانده معظم کل قوا برای دستیابی به نیروی پلیس بصیر گام برداشت؟ و در این راستا، پلیس بصیر برای پاسخ‌گویی به مطالبات رهبری و خواسته‌های مردم انقلابی، از چه ویژگی‌هایی باید برخوردار باشد؟ و نیز بیانات و مطالبات رهبری چگونه در ناجا تحقق می‌یابد؟

طراحی الگوی پلیس بصیر، تعیین ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های بصیرتی ناجا است که همانند

طراحی نقشه راه و ریل‌گذاری برای سازمان عقیدتی سیاسی است و بدون اشراف کامل به حوزه‌های گوناگون عقیدتی سیاسی و فرهنگی - اجتماعی، حاصل نمی‌شود و لازم است که همه عرصه‌ها و جوانب «بصیرت» مورد ملاحظه و بررسی قرار گیرد. فقدان و یا غفلت از «الگوی پلیس بصیر» می‌تواند به تقلیل حوزه‌های بصیرت در ناجا و فرو کاهیدن آن به چند مؤلفه و شاخص خاص منجر شود. با این شرح، نوشتار حاضر بر آن است تا با روش توصیفی - تحلیلی و کشف و استخراج راهکارهای لازم از آموزه‌های دینی، الگوی پلیس بصیر مسلمان را در جمهوری اسلامی پیشنهاد نماید. پژوهش حاضر به دنبال حل این مسائل محوری است که: الگوی پلیس بصیر در جمهوری اسلامی ایران چیست؟ اهمیت و جایگاه بصیرت در آموزه‌های دینی چیست؟ ابعاد الگوی پلیس بصیر در جمهوری اسلامی ایران کدام است؟ در الگوی پلیس بصیر در جمهوری اسلامی ایران مؤلفه‌های مربوطه چه مواردی هستند؟ شاخص‌های الگوی پلیس بصیر در جمهوری اسلامی ایران چیست؟ بصیرت چه آثار و کارکردهایی در ارتقای توان فرهنگی کارکنان ناجا دارد؟

تاکنون مطالعات فراوانی در تبیین بصیرت در نیروهای مسلح انجام شده است. به‌رغم تمام کوشش‌های علمی در این زمینه، الگوی پلیس بصیر به شکل مستقل مورد بررسی قرار نگرفته است، از این‌رو بررسی این مسئله به شکل مستقل بدون سابقه است. «حسین‌زاده» (۱۳۹۳) در معناشناسی واژه بصیرت از دیدگاه قرآن کریم، بیان نموده است که حدود ۱۴۸ واژه از ماده «بصر» با معانی مختلف مشتق می‌شود که مهم‌ترین آن‌ها در بیش از ۴۰ مورد اشاره به صفت «بصیر» خداوند در امور مختلف دارد. «عبدی» (۱۳۹۰) ابعاد بصیرت به سه عرصه بصیرت اعتقادی، سیاسی و اخلاقی و راه‌های بصیرت‌یابی پرداخته است و در تبیین راه‌های ایجابی به «طهارت و تقوای نظری، طهارت و تقوای عملی، عبودیت، تفکر، عبرت و تذکر، علم نافع و عمل صالح، مراقبه، واعظ بیرونی و واعظ درونی» و در مورد راه‌های سلبی به دوری از غفلت و نسیان، پرهیز از ظلم و گناه، مبارزه با هوای نفس، دنیا و شیطان اشاره کرده است. «شهابی اقدم» (۱۳۹۰) با توجه به مأموریت ذاتی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی در برقراری نظم و امنیت در سطح کشور و

برخورد قاطع و به‌هنگام و توأم با «بصیرت» و بینش کافی با عوامل ایجاد بی‌نظمی و اغتشاش، درصدد تبیین اهمیت و جایگاه «بصیرت» و راه‌های ایجاد و ارتقای آن در بین کارکنان ناجا برآمده است. «خان محمدی و میار» (۱۳۹۲) با مطالعه‌های اکتشافی در آموزه‌های دینی و طبق تجزیه و تحلیل انجام‌یافته، اعلام نموده است که عامل بصیرت با میانگین ۸۴/۴ درصد، نقش اساسی در ارتقای توان رزم نیروهای مسلح دارد؛ «خزایی» (۱۳۹۱) اعتقاد به مبانی نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران، پیروی از ولایت فقیه، تبیین دیدگاه‌ها و مواضع مقام معظم رهبری، دشمن‌شناسی و ضرورت آن، آگاهی و درک صحیح نسبت به حوادث و جریان‌های سیاسی، وابستگی نداشتن به حزب یا گروه خاص و وارد نشدن در جناح‌بندی‌های سیاسی را از مهم‌ترین شاخص‌های «بصیرت سیاسی» دانسته است. بررسی این پژوهش‌ها نشان‌دهنده آن است که الگوی پلیس بصیرت در ناجا ترسیم نشده و نیازمند طراحی و الگوسازی در یک پژوهش مستقل است.

۲- مبانی نظری

پلیس: مفهوم پلیس یا ناجا^۱ سازمانی است مسلح در تابعیت فرماندهی کل قوا و وابسته به وزارت کشور که در سال ۱۳۷۰ از ادغام سه نیروی ژاندارمری، شهربانی و کمیته سابق تشکیل شد و هدف از تشکیل آن، استقرار نظم و امنیت و تأمین آسایش عمومی و فردی و نگهبانی و پاسداری از دستاوردهای انقلاب اسلامی در چارچوب قوانین جمهوری اسلامی ایران است (قانون استخدامی ناجا، ۱۳۸۲).

بصیرت: شناخت روشن و یقینی از دین، تکلیف، پیشوا، حجت‌خدا، راه، دوست و دشمن، حق و باطل «بصیرت» نام دارد (محدثی، ۱۳۸۱: ۲۵۵). مراد از بصیر، فرد روشن‌بین در مسائل سیاسی و اجتماعی و انسان دارای فهم عمیق و قدرت تشخیص حق از باطل همراه با عزم و اراده بر اقدام عملی و بهره‌مند از قدرت تحلیل سیاسی است. به انسان‌های جامع‌نگر و آینده‌نگری که چشمی باز، دلی بیدار و ذهنی هوشیار دارند و حقایق را به‌درستی درک می‌کنند و دچار غفلت نمی‌شوند و در پرتو این بینش درست خود، اقدام عملی مناسب از خود نشان می‌دهند «بصیر» گفته می‌شود.

۱. «ناجا» مختصر شده کلمه «نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران» است.

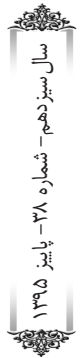
عقیده: به معنای تعلق فکر و اندیشه انسان به چیزی و آن را در ذهن و قلب خود جای دادن است. واژه اعتقاد در جایی به کار می رود که شخص به واسطه باوری که نسبت به چیزی پیدا کرده است احساس وابستگی کند. به همین جهت عقیده باوری است که شخص به آن تعلق خاطر دارد. اگر انسان به درجه‌ای از تعلق برسد که درباره چیزی با قاطعیت نظر بدهد، گفته می شود که به آن اعتقاد دارد.

سیاست: در مفهوم عام، عبارت است از: «هرگونه تصمیم‌گیری، خط‌مشی، طرح و برنامه داشتن برای اداره یا بهبود امور فردی و اجتماعی و هدایت جامعه و افراد آن به سوی اهداف از پیش تعیین شده». همان‌طور که ملاحظه می‌شود، سیاست به این معنا، عام و شامل هر گونه خط‌مشی می‌شود که انسان را به مقصودش هدایت کند. به نظر می‌رسد این تعریف از سیاست با عقیده حکیمان پیشین که حکمت عملی را شامل هر نوع تدبیر برای رسیدن به مقصود و سعادت می‌دانستند، سازگاری است؛ اما سیاست به معنا و مفهوم خاص، عبارت است از: «تدبیر و چاره‌جویی در اداره کشور، برای حفظ حاکمیت در دو مرحله امنیت داخلی و استقلال خارجی».

این مفهوم از سیاست به عنوان «سیاست مدرن»، در اندیشه فیلسوفان پیشین به کار نرفته است. **فرهنگ:** «نظام‌واره‌ای است از باورها و مفروضات اساسی، ارزش‌ها، آداب و الگوهای رفتاری ریشه‌دار و دیرپا و نمادها و مصنوعات که ادراکات، رفتار و مناسبات جامعه را جهت و شکل می‌دهد و هویت آن را می‌سازد» (نقشه مهندسی فرهنگی کشور، ۱۳۹۲: ۱۶).

اجتماعی: واژه "Community" به معنای «اجتماع» از ریشه لاتین "Communis" (مشارکت عامه) گرفته شده است؛ و به معنای جماعت، انبوهی، اشتراک، وفاق عمومی و ... است (آراسته‌خو، ۱۳۷۰: ۷۴). از منظر جامعه‌شناسی، اجتماع به گروهی از افراد گفته می‌شود که دارای پیوندهای قوی و پایداری هستند و نیز گاه از مکان جغرافیایی مشترکی برخوردارند؛ همچنین اعضای آن گروه در فعالیت‌های اجتماعی، مشارکت منظمی دارند (شارع پور، ۱۳۸۹: ۱۱).

در سالیان طولانی حیات اسلام، همواره آگاهی و بصیرت و معرفت سیاسی - اجتماعی مردم و بزرگان دین، موجب استواری ارزش‌ها و تقویت بنیان‌های اجتماعی اسلام شده است. از مهم‌ترین

و درخشان‌ترین شاخص نظام سیاسی اسلام، بصیرت و معرفت بوده است. در حقیقت، بصیرت و روشنایی فکر و دل و شناخت آگاهانه نسبت به جریان‌های فکری جامعه، تشخیص حق را آسان می‌کند و تردید و دودلی را از انسان دور می‌سازد (سعادت، ۱۳۸۱: ۱۱۷). برای پاسخ‌گویی به سؤالات پژوهش و طراحی الگوی پلیس بصیر در جمهوری اسلامی ایران، لازم است گام‌های پیموده شوند:

۲-۱- تبیین جایگاه بصیرت در آموزه‌های دینی و انقلابی

«بصیرت» از صفات شایسته و پسندیده‌ای است که یک مسلمان در زندگی فردی و اجتماعی خود باید از آن برخوردار باشد. در مبارزه‌ها و فعالیت‌های سیاسی و اجتماعی و موضع‌گیری‌ها، جایگاه بصیرت روشن می‌شود، بدون آن حتی مبارزه و جنگ انسان هم کورکورانه و گاهی در مسیر باطل قرار می‌گیرد. انتخاب درست هدف و مسیر حرکت، بستگی به درستی بینش و بصیرت انسان دارد (محدثی، ۱۳۸۱: ۲۵۵). بصیرت مفهومی اسلامی است و ریشه‌اش در قرآن و کلمات اهل بیت (ع) به‌ویژه نهج‌البلاغه یافت می‌شود. در قرآن کریم از قول رسول اکرم (ص) آمده است: «قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ» (یوسف، ۱۰۸) «بگو: این است راه من، که من و هر کس (پیروم) کرد با بینایی به سوی خدا دعوت می‌کنیم، و منزّه است خدا، و من از مشرکان نیستم»؛ بنابراین در آموزه‌های دینی «بصیرت» یکی از عوامل مهم تعالی و سقوط و از عناصر سرنوشت‌ساز افراد، سازمان‌ها و جوامع است.

در آموزه‌های دینی اهمیت و جایگاه بصیرت با تعابیر و الفاظ گوناگون و در عرصه‌ها و ابعاد مختلف بیان شده است. برای نمونه بصیرت عامل: شناخت حق، عبرت‌آموزی (آل‌عمران، ۱۳)، روشن‌بینی (انعام، ۱۰۴)، دعوت به حق (انعام، ۱۰۸)، دوراندیشی (الْعَالِمُ بِزَمَانِهِ لَا تَهْجُمُ عَلَيْهِ الْوَابِسُ - کلینی، ۱۴۰۷: ۱/۲۷)، تحلیل مسائل و جریان‌های سیاسی (عَلَى الْعَاقِلِ أَنْ يَعْرِفَ أَهْلَ زَمَانِهِ - حلوانی، ۱۴۰۸: ۶۴)، عبرت‌گیری (نهج‌البلاغه، خطبه ۱۰۳)، تفکر در امور (خدا رحمت کند کسی را که اندیشید و عبرت گرفت و بصیرت یافت - نهج‌البلاغه، خطبه ۱۰۳)، دشمن‌شناسی (نهج‌البلاغه، نامه ۶۲)، موفقیت (نهج‌البلاغه، خطبه ۱۵۰)، جهاد در راه خدا و تقرب (با بصیرت دست به شمشیر

بردند و با فرمان اندرزدهنده خود به پروردگارشان تقرب جستند - نهج البلاغه، خطبه ۱۵۰) از مواردی هستند که در آن‌ها به اهمیت و جایگاه و آثار بصیرت اشاره شده اشاره است.

در اندیشه‌های امام خمینی (ره) و امام خامنه‌ای (مدظله العالی) نیز، بصیرت جایگاه تعیین‌کننده‌ای دارد. برخی معیارها و ملاک‌ها مانند ملاک انسانیت (انسان... با بصیرت انسان است - امام خمینی، ۱۳۶۹: ۴۶۲/۸)، عامل سعادت (آنچه در انسان سعادت ایجاد می‌کند، بصیرت انسان است - همان: ۳۰۳/۱۰)، ابزار شناسایی دشمن (اگر بصیرت نداشته باشید، دوست و دشمن را نخواهید شناخت، یک وقت می‌بینید آتش توپخانه تبلیغات شما... به طرف قسمتی است که آنجا دوستان مجتمع‌اند، نه دشمنان. برای این که در شناخت دشمن خطا نکنیم بصیرت لازم است - امام خامنه‌ای، ۱۳۸۷/۵/۵)، شناخت لحظه‌ها (بصیرت یعنی شناخت لحظه‌ها، لحظه را باید شناخت، نیاز را باید دانست - همو، ۱۳۸۷/۱۰/۲۹)، شناخت هدف‌ها (اگر یک ملت وقتی به دنبال یک هدفی حرکت می‌کند، نداند سر راه او چه خطراتی است... ضربه خواهد خورد - همو، ۱۳۸۷/۱۱/۶)، قدرت تحلیل (در خودتان بصیرت ایجاد کنید، قدرت تحلیل در خودتان ایجاد کنید - همو، ۱۳۷۷/۱۱/۱۳)، قطب‌نمای حرکت (اگر بصیرت نبود... اگر قطب‌نما در اختیار نداشته باشید... دشمن بر شما مسلط می‌شود. این قطب‌نما همان بصیرت است - همو، ۱۳۸۹/۱۰/۱۹)، تشخیص راه (آنچه راه را مشخص می‌کند، بصیرت است. بصیرت عنصر اول است - همو، ۱۳۸۹/۱۰/۱۹)، تشخیص حق و باطل (یکی از ویژگی‌های اهل بصیرت آن است که به هنگام ممزوج شدن حق و باطل، تشخیص مسیر حق برای آن‌ها ممکن است - امام خامنه‌ای، ۱۳۷۰/۶/۲۷)، جلوگیری از غفلت‌زدگی (در بهترین شرایط همیشه کمین دشمن را در نظر داشته باشیم. غفلت چیز خطرناکی است - همو، ۱۳۸۷/۵/۵)، جلوگیری از خطا (بصیرت خودتان را زیاد کنید... بلاهایی که بر ملت‌ها وارد می‌شود، در بسیاری از موارد بر اثر بی‌بصیرتی است - همو، ۱۳۸۷/۵/۵)، حرکت آگاهانه (یک ملتی که بصیرت دارد همه تیغ‌های دشمن در مقابل آن‌ها کند می‌شود، بصیرت این است - همو، ۱۳۸۷/۱۵/۱۵).

بنابراین در آموزه‌های دینی و اندیشه رهبران حکومت دینی، عنصر بصیرت نقش و جایگاه والایی دارد به گونه‌ای که انسان مجاهد انقلابی، فردی بصیر است و بصیرت لازمه توفیق او برای پیشروی در مسیر حق و ادای وظیفه در عرصه‌های مهم سیاسی اجتماعی و دستیابی به پیروزی در صحنه‌های گوناگون است.

۳- طراحی الگوی پلیس بصیر

پیش از تشریح الگوی نظری پلیس بصیر، ابتدا به تعریف برخی از مفاهیم نظری پایه این الگو اشاره می‌شود:

شکل (۱) مفاهیم پایه‌های نظری

۳-۱- تعریف مفاهیم نظری پایه

الف- الگو / مدل: مجموعه‌ای از مفاهیم و فرضیه‌هایی که ارتباط تنگاتنگی با هم دارند و مجموعاً با چارچوب تحلیلی منسجم خود، نشان‌دهنده کلیت یک نظام‌واره یا سیستم هستند. الگو یا مدل به مجموعه‌ای مادی، ریاضی یا منطقی اطلاق می‌شود که پیوندی منطقی بین اجزای آن برقرار است. در تعریف الگو یا مدل، مطالب زیادی ارائه شده است که می‌توان به آن‌ها را در دو دسته اصلی بیان کرد. در تعریف نخست، «الگو یا مدل» به معنای شبیه و نمونه است و

«مدل‌سازی» به معنای شبیه‌سازی است؛ اما در تعریف دوم و از منظری دیگر، در عرصه‌های علوم انسانی همچون معرفت‌شناسی و جامعه‌شناسی، از الگو یا مدل به معنای یک دستگاه اندیشه یاد می‌شود. «مدل» در ساده‌ترین تعریف، دستگاهی است که بیانگر چگونگی فرایند تعامل میان مفاهیم، ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌ها است. با در اختیار داشتن چنین دستگاهی، می‌توان به راحتی اجزا یا کل یک مجموعه را به نقد کشید، یا محتوای دیگری به آن داد و خروجی متناسب با همان ورودی را دریافت کرد. همچنین مدل در قالب یک کل منسجم و هدفمند، یک دستگاه فکری را با هدف به دست آوردن پاسخ یک مسئله، برآیند و محصول خروجی در عرصه‌های گوناگون دانش‌های مورد نیاز، ساماندهی می‌کند. از یک منظر می‌توان گفت که «مدل» انتزاعی‌تر از «الگو» است زیرا «مدل» در وهله نخست شکل می‌گیرد و سپس و بر اساس آن، الگو بازسازی می‌گردد. اگر «مدل» را در ساده‌ترین تعریف، دستگاهی بیانگر چگونگی فرایند تعامل میان مفاهیم، ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌ها بدانیم، منظور از مدل جامع، ارائه مدل جریان‌شناسی با ملاحظه هم‌زمان همه عوامل تأثیرگذار است به گونه‌ای که اجزای مدل بتوانند منعکس‌کننده کل واقعیت باشند و تنها به جنبه‌هایی از واقعیت نپردازند.

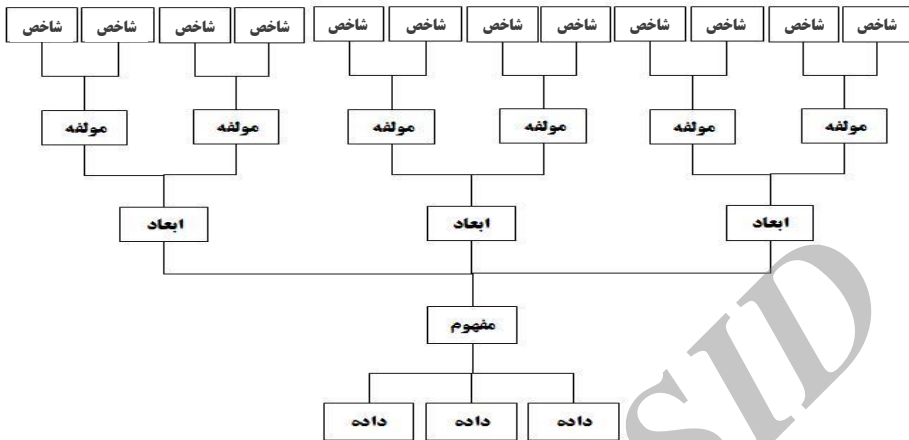
ب- مفاهیم یا متغیرها: صفت یا خصیصه‌ای است که از شخصی به شخص دیگر و از موردی به مورد دیگر متفاوت است. در حقیقت ویژگی‌های متمایزکننده یک گروه را متغیر گویند. همچنین عوامل تأثیرگذاری که نقش و ارزش و میزان تأثیر آن‌ها ثابت نیست و در عین حال می‌توان اثرگذاری آن‌ها را اندازه گرفت. مشخصات متغیرها را می‌توان به شرح زیر تفکیک کرد: متغیرها عواملی هستند که بر پدیده‌ها و بر یکدیگر تأثیر می‌گذارند؛ ارزش و میزان تأثیر متغیرها ثابت و یکسان نیست؛ نقش متغیرها پایدار نیست؛ متغیرها قابل اندازه‌گیری هستند و می‌توان میزان تأثیرگذاری آن‌ها را تعیین و با میزان متغیر دیگر مقایسه کرد (فرهنگی و صفرزاده، ۱۳۸۹: ۱۸۱-۱۸۲).

ج- ابعاد: ساختن یک مفهوم در گام اول عبارت از تعیین ابعادی است که آن را تشکیل می‌دهد و امر واقعی را منعکس می‌سازد (کیوی و کامپنهود، ۱۳۸۶: ۱۲۱). «ابعاد» به عوامل تشکیل‌دهنده

یک مفهوم اشاره می‌کند و عوامل پدیدآورنده یک مفهوم نشان می‌دهد؛ بنابراین «ابعاد» واقعیت و حدود یک مفهوم را تعیین می‌کنند.

د- مؤلفه‌ها: به تعریف عملیاتی ابعاد اشاره می‌کند یعنی عوامل تشکیل دهنده مفهوم را - که همان بُعد است - از طریق تعریف عملیاتی قابل فهم می‌کند؛ از این رو «مؤلفه‌ها» اجزای تشکیل دهنده و نشانه‌های قابل شناسایی ابعاد یک مفهوم هستند.

ه- شاخص‌ها: شاخص‌ها نشانه‌های عینی قابل شناسایی و قابل اندازه‌گیری ابعاد یک مفهوم هستند. مثل این که بگوییم، موهای سفید کم‌پشت، دندان‌های ریخته و پوست چروکیده، شاخص‌های پیری هستند. با این وصف، مفاهیمی وجود دارند که شاخص‌هایشان تا این اندازه بدیهی نیست. در این گونه موارد مفهوم شاخص با ابهام بیشتری توأم می‌گردد. در چنین مواردی «شاخص» ممکن است یک نشانه، یک دلالت، یک جمله، یک عقیده ابراز شده یا هر پدیده‌ای باشد که اطلاعاتی درباره پدیده یا مفهوم به ما می‌دهد. برخی از مؤلفان به جای واژه «شاخص» از واژه «ویژگی» و بعضی دیگر از واژه «مشخصات» استفاده می‌کنند؛ این واژه‌ها معادل یکدیگر هستند (کیوی و کامپنهود، ۱۳۸۶: ۱۲۲-۱۲۳)؛ بنابراین «شاخص» به عنوان معیاری جامع برای ارزیابی پدیده‌ها استفاده می‌شود. شاخص به تشخیص راه کمک می‌کند و انتخاب راه صحیح را از ناصحیح میسر می‌سازد. به‌طور کلی، شاخص مانند تابلوی راهنمایی است که فعالیت‌ها را به سوی هدف هدایت می‌کند. در حقیقت شاخص‌ها مجموعه‌ای از داده‌های قابل اندازه‌گیری و سازمان‌یافته‌اند که وضعیت یک پدیده و یا میزان تحقق اهداف را نشان می‌دهند؛ بنابر آنچه گفته شد، فرایند پدیدآیی مدل مطابق با شکل زیر ترسیم می‌شود:

شکل (۲) فرایند پدید آیی طرح یا مدل

پس از تعریف مفاهیم نظری مدل، در ادامه به تعیین ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های مبانی نظری الگوی پلیس بصیر اشاره می‌شود:

۳-۲- چگونگی طراحی نظری الگوی پلیس بصیر

برای ساختن مدل تحلیلی، محقق نهایتاً می‌تواند به دو شیوه متفاوت عمل کند که میانشان جدایی صریحی وجود ندارد: یا ابتدا از تدوین فرضیه‌ها شروع کند و در مرحله بعدی به مفاهیم بپردازد، یا این‌که راه معکوسی را طی می‌کند (کیوی و کامپنهود، ۱۳۸۶: ۱۲۱). روش اول، روش فرضی-قیاسی است که: «ساختن مدل بر مبنای یک موضوع اصلی یا مفهوم کلی آغاز می‌شود. این مدل با استدلال منطقی، سازنده فرضیه‌ها، مفاهیم و شاخص‌هایی است که که داده‌های مشاهده، باید آن‌ها را تائید نمایند. در روش فرضی-قیاسی ساختن مدل با مشاهده شروع می‌شود. شاخص سرشتی ترکیبی دارد. بر مبنای شاخص می‌توان مفاهیم و فرضیه‌های تازه‌ای تدوین کرد و بر مبنای آن‌ها مدل را ساخت و آن را با داده‌های واقعی آزمود» (همان: ۱۵۰).

ساختن مدل مناسب یا از طریق نگاه قیاسی و یا استقرایی و یا تلفیقی از هر دو انجام می‌گیرد. در این پژوهش محقق رویکرد قیاسی و حرکت از کل به جزء را انتخاب نموده است. در این الگو محقق از مفاهیم، ابعاد، مؤلفه‌ها، به شاخص‌های لازم برای الگو حرکت کرده است.

بنابر آنچه گفته شد، برای تحقق مدل پلیس بصیر، سه متغیر «عقیدتی»، «سیاسی» و «فرهنگی-اجتماعی» به عنوان سه بُعد اصلی پایه‌های نظری الگوی پلیس بصیر در نظر گرفته شده است. در ترسیم مؤلفه‌های ابعاد، ۹ مؤلفه شامل خدامحوری، معادباوری، ولایتمداری (به عنوان مؤلفه‌های عقیدتی) و از سوی دیگر شناخت، باور و دفاع از انقلاب و نظام جمهوری اسلامی، دشمن شناسی و استکبارستیزی، آگاهی و قدرت تحلیل مسائل سیاسی (به عنوان مؤلفه‌های سیاسی) و نیز فرهنگ اسلامی، سبک زندگی اسلامی-ایرانی، روحیه جهادی و عمل انقلابی (به عنوان مؤلفه‌های فرهنگی-اجتماعی) مشخص شده‌اند. با توجه شاخص‌های چهارگانه برای هر یک از مؤلفه‌های ۹ گانه، در مجموع ۳۶ شاخص پدیدار شد که بر اساس تجربیات عملی و جمع‌بندی از تحقیقات انجام شده و استفاده از نظرات محققان و خبرگان مرتبط به دست آمد؛ سپس همه اجزای مدل اعم از ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌ها در یک مجموعه نظام‌مند به عنوان حلقه‌های تشکیل دهنده، درهم تنیده و به هم پیوسته قرار گرفتند و پایه نظری «الگوی پلیس بصیر» را پدید آوردند.

۳-۳- تعیین ابعاد الگو

در این پژوهش، محقق با تعیین سه بُعد اساسی شامل «بُعد عقیدتی»، «سیاسی» و «بُعد فرهنگی-اجتماعی» بصیرت را مورد توصیف و تبیین قرار داده است. ابعاد و پایه‌های نظری الگو در شکل زیر ترسیم شده است:

ابعاد بصیرت

شکل (۳) ابعاد نظری الگوی پلیس بصیر

۳-۳-۱- بُعد عقیدتی: منظور از بُعد عقیدتی، شناسایی بصیرت در بُعد اعتقادات و اصول دین است. بُعد عقیدتی پایه و اساس ابعاد سیاسی و فرهنگی-اجتماعی است. در بین مؤلفه‌های مختلف ابعاد عقیدتی، سه مؤلفه مهم آن عبارت‌اند از: «خدامحوری» و «معاد باوری» و «ولایتمداری».

۳-۳-۲- بُعد سیاسی: منظور از بُعد سیاسی، اشاره به بُعد حکومت، قدرت و مناسبات نظام سیاسی است. در بین مؤلفه‌های مختلف ابعاد سیاسی، سه مؤلفه مهم آن عبارت‌اند از: «شناخت، باور و دفاع از انقلاب و نظام جمهوری اسلامی» و «دشمن‌شناسی و استکبارستیزی» و «دشمن‌شناسی و استکبارستیزی».

۳-۳-۳- بُعد فرهنگی - اجتماعی: منظور از بُعد فرهنگی اجتماعی، توجه به عرصه‌های معرفتی و ارتباطات است. در بین مؤلفه‌های مختلف ابعاد فرهنگی - اجتماعی، سه مؤلفه مهم بعد فرهنگی اجتماعی بصیرت عبارت‌اند از: «فرهنگ اسلامی» و «سبک زندگی اسلامی - ایرانی» و «روحیه جهادی و عمل انقلابی». بدین ترتیب و بر اساس ابعاد و مؤلفه‌های تعیین شده، جدول شاخص‌های الگوی پلیس بصیر به شرح زیر ارائه می‌شود:

جدول (۱) شاخص‌های الگوی پلیس بصیر

ردیف	ابعاد	مؤلفه‌ها	شاخص‌ها
۱	بصیرت عقیدتی	خدایم‌حوری	شناخت، اعتقاد و باور به خداوند
			خدایم‌داری و اعتقاد به پیروی از الگوهای دینی
			عشق به خداوند و التزام عملی به دستورات الهی
			دفاع از دین و پایبندی به دستورات الهی
		معاذباوری	شناخت معاد و اعتقاد به آن
	اعتقاد و باور به حساب عادلانه در آخرت		
	شوق به بهشت و ترس از جهنم، انجام عمل صالح و دوری از پلیدی‌ها		
	اعتقاد و باور به شهادت‌طلبی و استقبال از خطرها		
	ولایتمداری		شناخت و اعتقاد به ولایت
		ولایتمداری و اعتقاد به الگوگیری از ولایت	
دفاع از ولایت و پایداری در مسیر ولایت			
ولایت‌پذیری و التزام به ولایت			
۲	شناخت، باور و دفاع از انقلاب و نظام جمهوری اسلامی	شناخت مبانی نظری انقلاب اسلامی، ولایت فقیه و جمهوری اسلامی (مردم‌سالاری)	باور و دفاع از اندیشه‌های امام خمینی (ره) و امام خامنه‌ای
			شناخت، باور و دفاع از ارزش‌ها و نهادهای انقلابی
	جمهوری اسلامی	شناخت، باور و زمینه‌سازی تحقق فرهنگ مهدویت	شناخت، باور و زمینه‌سازی تحقق فرهنگ مهدویت

ردیف	ابعاد	مؤلفه‌ها	شاخص‌ها	
۲	بصیرت سیاسی	دشمن‌شناسی و استکبارستیزی	شناخت اهداف، ابزارها، برنامه‌ها و شیوه‌های دشمن	
			شناخت دشمنان اصلی و فرعی و نحوه مواجهه با آنان	
			شناخت شیوه‌ها و به‌کار بستن راه‌های مقابله با دشمن	
			پایداری، استقامت و ایستادگی با صلابت در برابر دشمن	
	آگاهی و قدرت تحلیل مسائل سیاسی	آگاهی و قدرت تحلیل مسائل سیاسی	شناخت آسیب‌ها و تهدیدات انقلاب و نظام اسلامی،	
			آگاهی از وضعیت جبهه انقلاب و دشمنان نظام اسلامی	
			آشنایی با چهره‌ها، رجال و جریان‌های سیاسی تأثیرگذار بر انقلاب اسلامی	
			توانایی فهم، تشخیص، تصمیم‌گیری و رفتارهای صحیح و به‌هنگام در تحولات سیاسی	
۳	فرهنگ اسلامی	فرهنگ اسلامی	شناخت و باور ارزش‌های اسلامی (اخلاص، توکل، تسلیم و ...)	
			حفظ کرامت انسانی (عزت‌خواهی، صداقت، شجاعت و ...)	
			معنویت‌گرایی و مناسک‌گرایی دینی (اقامه نماز، انس با قرآن، ارتباط با اهل‌بیت، عبادت و ...)	
	بصیرت فرهنگی اجتماعی	سبک زندگی اسلامی ایرانی	سبک زندگی اسلامی ایرانی	باور و عمل به معروفات و پرهیز از منکرات
				تعاملات اجتماعی در فضای واقعی و مجازی مبتنی بر آموزه‌های اسلامی
				اصلاح الگوی تولید، مصرف، تغذیه سالم و نگرش‌ها و رفتارها در چارچوب اقتصاد مقاومتی
				باور و التزام به فرهنگ عفاف، پوشش و حجاب اسلامی در ارتباطات اجتماعی
				ایجاد تعادل در اوقات زندگی در زمینه خودسازی و عبادت، کار و تلاش، ورزش و تفریحات سالم مبتنی بر آموزه‌های دینی
				تلاش همه‌جانبه برای داشتن روحیه جهادی و عمل انقلابی در مأموریت‌ها
				خودباوری، خستگی‌ناپذیری و اخلاص در عمل
عمل بر اساس موازین شرعی و انقلابی				
			بیشترین بازدهی با استفاده از کمترین امکانات	

۴- آثار و کارکردهای پلیس بصیر

هر پدیده‌ای دارای اثر یا آثاری است که می‌توان از آن آثار به وجود مؤثر پی برد. بصیرت دارای آثار و پیامدهایی مؤثر و مثبت است. بصیرت تنها واژه و لفظ نیست، بلکه معنا و حقیقتی است که دارای آثار است و صاحبان بصیرت، دستاوردها و نتایج آن را در زندگی فردی خود مشاهده و تجربه می‌کنند (نبوی، ۱۳۹۰: ۱۵۷). «آثار و نتایجی که بر بصیرت مترتب است، در حکم نشانه‌هایی است که فرد بصیر با آن‌ها متمایز می‌گردد؛ یعنی وقتی می‌بینیم که شخصی اغلب این آثار در وی وجود دارد، می‌توانیم او را فردی با بصیرت تلقی کنیم» (رضوی پور، ۱۳۸۹: ۲۰۹). آثار و کارکردهای پلیس بصیر عبارت‌اند از:

۴-۱- آثار فردی: آثار فردی بصیرت شامل «مشاهده باطن اشیا و حقایق عالم، قدرت تمییز و تشخیص، دوراندیشی و آینده‌نگری، رازدانی و روشن‌بینی، منطق صواب و رای صائب، توانایی حل مسائل به صورت اشراقی، مهدی و هادی بودن و به همراه داشتن رحمت الهی» می‌شود (عبدی، ۱۳۹۰: ۱۵۷).

پلیس بصیر، نعمت بینشی را با خود به همراه دارد که به او قدرت عاقبت‌بینی و آخرت‌بینی می‌دهد و باعث می‌شود که او حوادث را قبل از وقوع حدس پیش‌بینی کند. همچنین توانایی رویارویی با پیشامدها و حل خلاقانه مسائل را دارد. پلیس بصیر از طریق مشاهده باطن اشیا و دید نافذ، می‌تواند از میان اندیشه‌های مخالف و راه‌های بسیار، راه حق و صراط مستقیم را دریابد و در آن مسیر پیش رود.

۴-۲- آثار اجتماعی: «وجود انسان‌های با بصیرت در جامعه، موجب دفع یا کاهش مصائب و رفع مشکلات اجتماعی می‌شود. جامعه بصیر، آگاهی و معرفت زیادی دارد و از قدرت حریف‌شناسی و دشمن‌شناسی برخوردار است؛ نه نظام سلطه می‌تواند چنین نظام و جامعه‌ای را فریب دهد و بر آن استیلا یابد و نه چنین جامعه‌ای در صدد فریب سایر جوامع است؛ نه از مخالفان داخلی آسیب می‌بیند و نه از دشمن بیرونی ضربه می‌خورد. جامعه بصیر تهدیدات بیرونی و آسیب‌های درونی را به خوبی می‌شناسد و با تدبیر و زیرکی از آن‌ها عبور می‌کند و نه تنها به

توانایی‌ها و فرصت‌های خود آگاه است، بلکه با فراست، تهدیدات را تبدیل به فرصت می‌کند». جامعه بصیر، روند تحولات و تغییرات اجتماعی را رصد و پیشرفت جوامع را پیش‌بینی و حدس می‌زند. نظامی که دارای بصیرت است به این سه سؤال اساسی حکومت‌ها پاسخی اقماعی و اشباعی می‌دهد: ۱- جوامع به کدام سمت و سو می‌روند؟ ۲- چگونه می‌روند؟ ۳- از چه راهی می‌روند؟ (عبدی، ۱۳۹۰: ۱۷۶-۱۷۷).

با این توصیف، مهم‌ترین آثار اجتماعی پلیس بصیر عبارت‌اند از: تکلیف‌شناسی و ادای وظیفه، رجال‌شناسی و جریان‌شناسی، فتنه‌شناسی و مقابله با فتنه‌های پیچیده و جدید، دشمن‌شناسی و آگاهی به ترفندها و اقدام مؤثر برای خنثی‌سازی آن، نفاق‌شناسی و هوشیاری در برابر استحاله‌شدگان و ریاکاران، حفظ پیمان و بیعت مستمر با ولی امر و ولایت‌مداری در همه عرصه‌ها، استمرار مبارزه با استکبار و نظام سلطه و عوامل آن، همدلی، اتحاد ملی و انسجام اسلامی، ایستادگی در برابر دشمن و رأفت و همدلی با خودی‌ها، تحمل و شکیبایی جمعی در برابر چالش‌ها و آزمون‌های سیاسی- اجتماعی، احساس مسئولیت در عرصه تحقق دولت اسلامی و جامعه اسلامی و تمدن اسلامی و دولت کریمه مهدوی (عج).

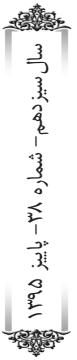
۵- بحث و نتیجه‌گیری

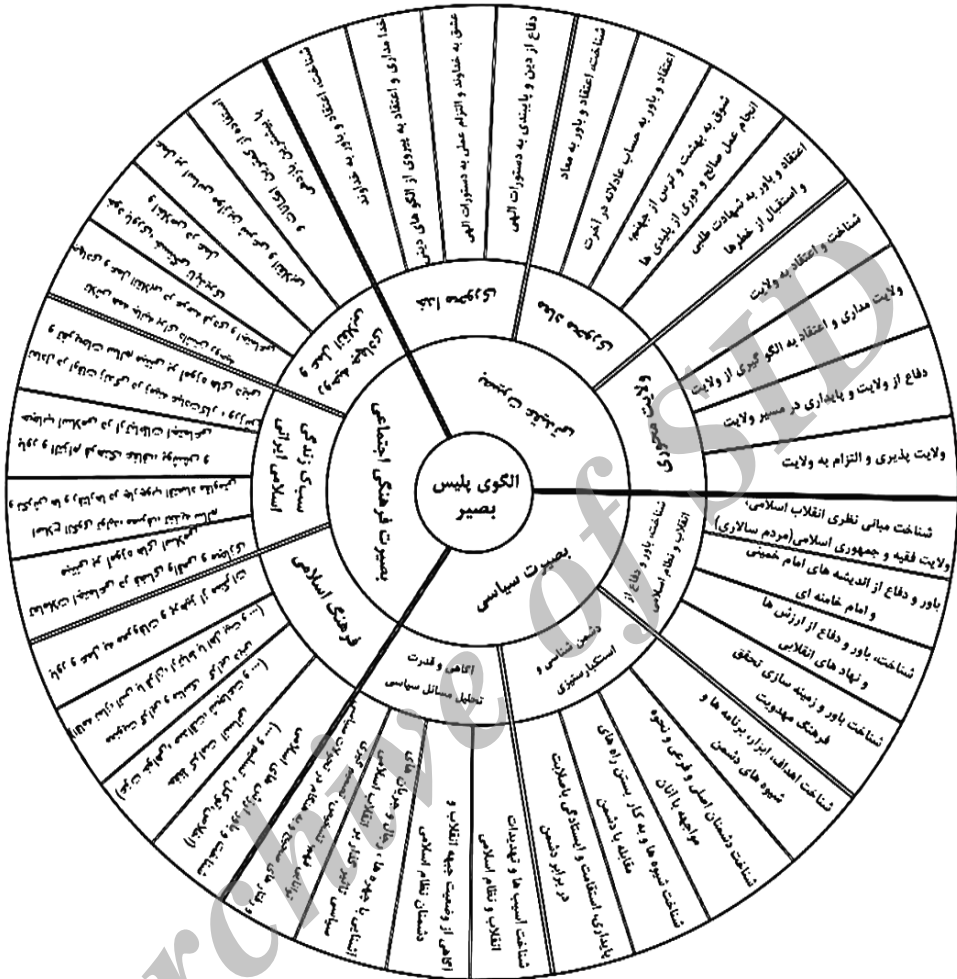
آنچه توجه و الزام به طراحی الگوی پلیس بصیر را ضرورت می‌بخشد اقتضانات و نیازهای انقلاب و نظام اسلامی، کارکردهای جدید در شرایط پیچیده نوین، دگرگونی‌های فزاینده اجتماعی، فشارهای روزافزون ناشی از تلاطم‌های محیطی، جهانی شدن، فشرده‌گی رقابت‌ها، تنوع و گسترده‌گی تهدیدات دشمن، فناوری‌های نوین است. نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران نیز به‌عنوان یک سازمان اسلامی و انقلابی است و «بصیرت» می‌تواند یکی از جوه تمایز پلیس ایرانی- اسلامی از سایر پلیس‌های جهان باشد، زیرا عنصر بصیرت در آموزه‌های دینی، نقش و جایگاهی والایی دارد و اساساً انسان مجاهد دینی و انقلابی، فردی بصیر است و لازمه توفیق او برای حرکت مسیر حق و ادای وظیفه در عرصه‌های مهم سیاسی- اجتماعی و دستیابی به پیروزی در صحنه‌های گوناگون منوط به وجود عنصر بصیرت در اوست.

پیش‌تر در پاسخ به این پرسش‌ها که «ابعاد الگوی پلیس بصیر در جمهوری اسلامی ایران کدام است؟ مؤلفه‌های الگوی پلیس بصیر چیست؟ شاخص‌های الگوی پلیس بصیر کدام است؟» این نکات بیان شد که سه متغیر «عقیدتی، سیاسی و فرهنگی - اجتماعی» به‌عنوان سه بُعد اصلی الگوی پلیس بصیر و نه مؤلفه شامل: خدامحوری، معادباوری، ولایت‌مداری (به‌عنوان مؤلفه‌های عقیدتی)؛ و شناخت، باور و دفاع از انقلاب و نظام جمهوری اسلامی، دشمن‌شناسی و استکبارستیزی، آگاهی و قدرت تحلیل مسائل سیاسی (به‌عنوان مؤلفه‌های سیاسی)؛ و فرهنگ اسلامی، سبک زندگی اسلامی - ایرانی، روحیه جهادی و عمل انقلابی (به‌عنوان مؤلفه‌های فرهنگی - اجتماعی) و ۳۶ شاخص بر اساس جدول (۱) به‌عنوان شاخص‌های پلیس بصیر تعیین شدند.

همچنین در پاسخ به این پرسش که «بصیرت چه آثار و کارکردهایی در ارتقای توان فرهنگی کارکنان ناجا دارد؟» به دو دسته «آثار فردی» شامل: «مشاهده باطن اشیا و حقایق عالم، قدرت تمییز و تشخیص، دوراندیشی و آینده‌نگری، رازدانی و روشن‌بینی، منطق صواب و رای صائب، توانایی حل مسائل به‌صورت اشرافی، مهدی و هادی بودن، به همراه داشتن رحمت الهی»؛ و نیز «آثار اجتماعی» شامل: «تکلیف‌شناسی، رجال‌شناسی و جریان‌شناسی، فتنه‌شناسی و مقابله با فتنه‌های پیچیده و جدید، دشمن‌شناسی و آگاهی به ترفندها و توان خشتی‌سازی آن، نفاق‌شناسی و هوشیاری در برابر استتال‌شدگان و ریاکاران، حفظ پیمان و بیعت مستمر با ولی امر، ولایت‌مداری در همه عرصه‌ها، استمرار مبارزه با استکبار و نظام سلطه و عوامل آن، همدلی، اتحاد ملی و انسجام اسلامی» اشاره شد.

با توجه به این‌که نوشتار حاضر در صدد «طراحی الگوی پلیس بصیر» بود، سه حوزه بصیرتی در سازمان عقیدتی سیاسی ناجا را مورد توجه قرار داد و سعی محقق بر آن بود که هر سه حوزه را واکاوی نماید که در نهایت الگوی مندرج در شکل (۴) به‌عنوان الگویی برخوردار از جامعیت و انسجام، ارائه می‌گردد:

شکل (۴) الگوی پلیس بصیرت

۶- پیشنهادها

مهم‌ترین شیوه‌ها و راهکارهای رسیدن به پلیس بصیرت و ارتقای بصیرت، به شرح زیر پیشنهاد می‌گردد:

- راه‌اندازی نهضت بصیرت در ناجا با تبیین و تحلیل منظومه معرفتی، سیاسی و فرهنگی - اجتماعی مقام معظم رهبری برای کارکنان و خانواده‌ها؛

- ارتقای بینش و قدرت بصیرتی و فراروی از آگاه‌سازی به‌سوی باورسازی، نگرش‌سازی و تحول رفتاری آحاد کارکنان و خانواده‌ناجا؛
- توسعه جغرافیایی و سازمانی ابعاد بصیرت در پوشش حداکثری کارکنان تا سرانگستان (کلانتری‌ها و پاسگاه‌ها و...)
- تقویت و توسعه شناخت جریان‌ات سیاسی فرهنگی و اجتماعی و آگاهی از مبانی فکری و مواضع و عملکرد آن‌ها و تطبیق آنان با مواضع ولایت؛
- تقویت دشمن‌شناسی و توسعه آگاه‌سازی در عرصه ترفندهای جنگ نرم و نفوذ دشمن؛
- راسخ نمودن افراد پلیس در باورهای سیاسی و فرهنگی و اجتماعی؛
- الگوسازی از سبک زندگی اولیای الهی فرماندهان وارسته و شهیدان و رزمندگان دفاع مقدس برای برای کارکنان و خانواده‌ها به‌ویژه فرزندان کارکنان؛
- تقویت و توسعه منشورات و محصولات سیاسی- فرهنگی برای کارکنان و خانواده‌ آنان؛
- گسترش، تعمیق و نهادینه‌سازی برنامه‌های بصیرتی در مراکز آموزشی و دانشگاهی ناجا؛
- هوشمندسازی و توانمندسازی بصیرتی کارکنان با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین اطلاع‌رسانی؛
- تربیت و تقویت شبکه‌نخبگان و فرهیختگان ناجا در نهضت بصیرت‌افزایی (هادیان، نویسندگان، مبلغان و...)
- برگزاری همایش‌ها و تشکیل گروه‌های تخصصی و کرسی‌های علمی کاربردی برای تبیین الگوی پلیس بصیر؛
- برطرف کردن موانع و چالش‌های توسعه فعالیت‌های بصیرتی در ناجا (ساختاری و سازمانی، اعتباری، فضای روانی، نیروی انسانی، شبکه‌سازی و...).

منابع

- قرآن کریم (بر اساس ترجمه استاد محمد مهدی فولادوند، تهران: نشر شاهد، ۱۳۸۶).
- نهج البلاغه، ترجمه محمد دشتی (۱۳۸۰). قم: موسسه فرهنگی تحقیقاتی امیرالمؤمنین (ع).
- آراسته خو، محمد (۱۳۷۰). نقد و نگرش بر فرهنگ اصطلاحات علمی-اجتماعی، تهران: نشر گستره، چاپ دوم.
- حسین زاده، جواد (۱۳۹۳). «معناشناسی واژه بصیرت از دیدگاه قرآن کریم»، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد قم.
- حلوانی، حسین بن محمد بن حسن بن نصر (۱۴۰۸ ق.). نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، قم: مدرسه الإمام المهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف.
- خان محمدی اسماعیل و یحیی میار (۱۳۹۲). «نقش بصیرت در ارتقای توان رزم نیروهای مسلح»، فصلنامه راهبرد دفاعی، سال یازدهم، شماره ۴۴.
- خزایی، هوشنگ (۱۳۹۱). «نقش عقیدتی سیاسی ناجا در ارتقای بصیرت سیاسی کارکنان ناجا»، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم و فنون فراهی.
- خمینی (ره)، روح الله (۱۳۷۱). صحیفه امام، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
- دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای (مدظله العالی)، سایت: khamenei.ir
- سعادت، اسماعیل (۱۳۸۱). در سایه آفتاب، تهران: انتشارات دریاورد.
- شارع پور، محمود (۱۳۸۹). جامعه‌شناسی شهری، تهران: نشر سمت، چاپ دوم.
- شهابی اقدم، الیاس (۱۳۹۰). «تبیین اهمیت و جایگاه بصیرت و راه‌های ارتقای آن در بین کارکنان ناجا با تأکید بر رهنمودهای مقام معظم رهبری»، پایان نامه کارشناسی ارشد، مرکز آموزش عالی عقیدتی سیاسی دانشگاه علوم انتظامی امین.
- عبدی، یونس (۱۳۹۰). «ابعاد و راهکارهای ایجاد و تقویت بصیرت از منظر قرآن کریم»، پایان نامه کارشناسی ارشد، مرکز آموزش عالی عقیدتی سیاسی دانشگاه علوم انتظامی امین.
- کلینی، محمد بن یعقوب (۱۴۰۷ ق.). الکافی، مصحح: علی اکبر غفاری و محمد آخوندی، ۸ جلدی، تهران: دار الکتب الإسلامیه.

- کیوی، ریمون و لوکوان کامپنهود (۱۳۷۰). روش تحقیق در علوم اجتماعی، ترجمه عبدالحسین نیک‌گهر، تهران: نشر فرهنگ معاصر.
- محدثی، جواد (۱۳۸۱). اخلاق معاشرت (آداب اسلامی درباره معاشرت)، قم: دفتر تبلیغات اسلامی.
- نقشه مهندسی فرهنگی کشور (۱۳۹۲). دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی.
- هاشمی رفسنجانی، اکبر (۱۳۸۳). تفسیر راهنما، قم: دفتر تبلیغات اسلامی.
- یوسفیان، نعمت‌الله و اسدالله کرد فیروزجایی (۱۳۹۳). منشور پلیس مسلمان، تهران: انتشارات زمزم هدایت.

Archive of SID

